

Stefan Bengtsson

Från: Torbjörn Jerlerup [tjerlerup@gmail.com]
Skickat: den 4 oktober 2010 13:28
Till: Stefan Bengtsson; _Universitetsbiblioteket - Webbansvarig
Ämne: Beställa kopior ur Svd

Jag vet inte var man ska vända sig, så jag vänder mig till dig.

Jag behöver ganska snart, på grund av ett föredrag jag ska hålla, hitta en kopia av en artikel Alf Åberg skrev 11/1 1982 i Svd. En recension av boken *Skåneland utan förskoning*.

Om det finns en möjlighet att ni kan scanna eller fota av den och maila den till mig skulle jag bli jätteglad. Jag betalar givetvis det som krävs.

Mvh

Torvbjörn Jerlerup
070-6501785

Villavägen 14
64650 Björnlunda

FRÅN SKÅNES ÖVERGÅNGSTID

ALLA HAR vi en lustgård i verkligheten och fantasin. Min lustgård heter Svanebäck, en gård nära en vik i nordvästra Skåne. Gården fick sitt namn av romantiska lantmätare under 1800-talet. Tidigare när min förälder tog den i besittning — de höll den till första världskrigets slut — hette den Svinnbäck, sannolikt efter den lilla bäcken som svinner i Öresund.

Roskildefredens år 1658 satt en av mina föräldrar Truls Andersson på Svinnbäck. Han var skattebonde. Gården var hans egen. Hur klarade han nationalitetsskiftet? Hur bar han sig åt på en natt byta nationalitet från dansk till svensk? Jag ställde frågan till mig själv på 1800-talet i Lund, och den frågan förvandlade mig från älskling till historiker.

Svaret på frågan måste jag söka i kyrkböcker och skatteböcker, i befallningsmäns skrivelser, i domböcker och indelningsprotokoll, och i dem hittade jag Truls Anderssons trygghetsförankringar. Han hade för det första en stor släkt som sträckte sig inåt landet, mot Fleninge och Strövelstorp. Han tillhörde vidare ett byalag längs kusten vid Viken och Skåne. Svinnbäck blev tillsammans med no andra gårdar anslagen till fyren på Kullaberg. Bönerna på dessa gårdar måste under stora besvärigheter frakta upp längs på öppna vägar den långa vägen från Mölle till spetsen på Kullen, där fyren stod.

NÄR KRIGET mellan Sverige och Danmark på nytt bröt ut år 1676, valde bönderna i Viken att ligga stilla. Någon snapphane blev Truls Andersson aldrig, fast det fanns ett livligt snapphanekompani på Kullaberg. Men när han en krigshöst blev kommanderad på strandvärdet vid Viken och snapphanarna kom i båt, kastade han muskötens och sprang, kanske därför att han inte ville skjuta på landsmän men mest sannolikt därför att han inte ville ta ställning. Det kunde de fattiga

Hur det egentligen gick till när Skåne försvenskades är ett problem som fortfarande sysselsätter historikerna. Ett nytt arbete som emellertid lämnar mycket i övrigt att önska gör gällande att bestialiska svenskar å det grövsta misshandlade ädla skåningar.

Av ALF ÅBERG

sons förankringar var kyrkherden i Väsby. Han var en fordrande man som krävde tionde och flitiga kyrktjänster. Men han kunde skriva och stod på böndernas sida som deras ombudsman inför myndigheterna. "Bönderna har kommit överens om att ljuga, och prästen stöder dem i deras otidiga betoende." Så klagar en uppsvensk skattekommissarie i det erövrade Skåne på 1600-talet, och han hade helt säkert rätt.

Slakten, byalaget och kyrkan — i dessa tre var Truls Anderssons trygghet förankrad. Hans gård blev aldrig indelad under rytteriet, och han slapp att ta befattning med någon kriglig uppsvensk eller tysk ryttare. Svinnbäck blev tillsammans med no andra gårdar anslagen till fyren på Kullaberg. Bönerna på dessa gårdar måste under stora besvärigheter frakta upp längs på öppna vägar den långa vägen från Mölle till spetsen på Kullen, där fyren stod.

NÄR KRIGET mellan Sverige och Danmark på nytt bröt ut år 1676, valde bönderna i Viken att ligga stilla. Någon snapphane blev Truls Andersson aldrig, fast det fanns ett livligt snapphanekompani på Kullaberg. Men när han en krigshöst blev kommanderad på strandvärdet vid Viken och snapphanarna kom i båt, kastade han muskötens och sprang, kanske därför att han inte ville skjuta på landsmän men mest sannolikt därför att han inte ville ta ställning. Det kunde de fattiga

och egendomslösa göra som inte hade något att förlora, men inte han som hade hustru, barn och egen gård. Sverige och Danmark fick tvista om landet bäst de kunde — den lilla värld Truls Andersson tillhörde hade sin egen rätt, sin egen trygghet.

Sverige vann, och Truls' son Nils Trulsson gick i svensk tjänst och blev föreståndare för de bönder som höll fyren på Kullaberg vid liv. Det hände en hel del fartygskatastrofer längs kusten, och bönderna fick mycket att bestyrja med bärgning av folk och gods. De främmande köpmännen klagade över att fyren var släckt under stormiga nätter, men fyringsbönderna svarar på att den brann, och de svenska myndigheterna ställde sig på deras sida.

Nils Trulsson lärde sig att skriva svenska, och det är värt att minnas att svenska var det första språk som skåningarna lärde sig att skriva. Det var på svenska de inhämtade sina kunskaper i almanackor, psalmböcker och postiller. Det var detta svenska skriftspråk, deras första och enda litterära språk som gjorde dem till svenskar eller i varje fall till försvenskade skåningar.

DET VAR studiet av dessa föräldrar som lärde mig att historien handlar om enskilda människor, deras strövanden, önskaningar och tro. Många forskare — både professionella och amatörer — har studerat Skånes försvenskning i aktierna. De tycks i stort sett vara överens

om vad som skedde. Genom Roskildefreden förvandlades Skåne från ett danskt huvudland till ett svenskt gränsland. På ett helt annat sätt än Blekinge och Halland tillhörde Skåne det danska kultursamfundet. Det var den mäktiga skånska adeln som bar upp denna rikskultur. De skånska adelsmännen för ofta över Sundet. De hade egna hus i Köpenhamn. Flera av dem satt i den danska regeringen. Adelen var det enda privilegierade ståndet i provinserna. De andra tre stånden saknade politiska rättigheter och hade ingen närmare kontakt med den danska huvudstaden eller kulturen. De kände sig i första hand som skåningar.

Förstarna har också — var och en inom sitt område — visat vilka vägar de svenska myndigheterna valde för att försvenska sina nyförvärvade undersåtar. De flesta anser att försvenskningen på det hela taget var fullbordad på 1690-talet. Slutåret sätter somliga till år 1698, då Karl XII gav tillstånd till att skåningar fick bli ryttare vid de båda regementen som fanns i provinserna.

Det var därför med stor förvåning man lyssnade till ett TV-program den 25 november, där några s.k. amatörforskare gjorde gällande att Skånes försvenskning pågick ända fram till våra dagar och tydligtvis ännu pågår. Och detta trots att skåningarna nu i 300 år sänt sina representanter till den svenska riksdagen och ställt i svenska regeringar med den från ända

En episod från snapphanekriget tecknad av Johan Fredrik Lemke.

sedan 1800-talets början! Man talade om Karl XII:s grymhet mot den skånska befolkningen under snapphanekriget men glömde bort hans generalguvernör Rutger von Ascheberg som efter kriget framgångsrikt genomförde sitt program att genom "mildhet och moderation" göra skåningarna lika sina uppsvenska landsmän inte bara till språk och yttre sedvänjor utan också till sinne och tänkesätt, som han själv skrev en gång.

ÄNNU MER förvånad blir Skåneforskaren, när han tar del av Uno Rön Dahls nyutkomna stora bok Skåneland utan försökning (Lagerblads förlag, Karlshamn 1981). Rön Dahl som i det civila är kriminalkommissarie i Kristianstad har klart understrukit tendensen i sin bok genom underrubriken: "Om kungahusens och den svenska överklassens folkdröp och kulturskövling i Skåneland."

All forskning — akademisk eller amatörmässig — är värd respekt så länge den bygger på källforskning och fakta, men Rön Dahls bok har inte sådana kvalifikationer. Den hänvisar till fem tåtråkta sidor med Skånelitteratur, men själv tycks han inte ha läst och utnyttjat dessa böcker. Han är vårdlös med sina uppgifter och överdriver våldsamt alla siffror.

Rön Dahl hävdar att ett eller mindre konstant fullruppor förekom i Skåne, Halland och Blekinge under tiden 1658—1720. Han beräknar att omkring 30 000 personer fick sätta livet till under motståndskampen och att ytterligare 30 000 "tvångsrekryterades" till de svenska trupperna i de ockuperade länderna på andra sidan Östersjön. Och som kulmen på dessa häpnadsväckande påståenden tillägger han att den svenska krigsmakten "med ti-

den" kom att till sin numerär bestå av över 20 procent "skåneländare".

Den danske professorn Knud Fabricius har i sin bok "Skånes Övergång" gjort gällande att mellan 10 000 och 20 000 skåningar efter det skånska krigets slut flyttade över till Danmark. Som jag visat i min bok "När Skåne blev svenskt", är dessa siffror mycket överdrivna och bygger på felaktiga premisser. Detta hindrar inte Rön Dahl från att behålla påstått att 15 000 "familjer" efter kriget tog sin tillflykt till Danmark.

RÖNDAHL'S bok är framför allt en hatskrift mot svenskarna. De framställs som ett rövarfolk som gort sig skyldigt till folkmord och kulturförtryck. Det var de som bar skulden till alla gräsligheterna under de skånska krigerna. Danskarna betedde sig helt anportunda. När de stormat Kristianstad i augusti 1676 fick de danska soldaterna rätt att plundra staden under tre timmar, men, säger Rön Dahl, befolkningen blev inte plundrad. En tacksamhetens tanke bör man i detta sammanhang rikta till Lunds universitet, som en gång grundades för att befästmåla försvenskningen men som snart blev ett hålverk för kulturgenomslagen över sundet och en hård för studiet av skånskt språk, skånska historia och skånska traditioner — allt detta som skapar identitet och samhörighet med det förgångna.

I Roskildefreden år 1658 garanterades skåningarna att de skulle få behålla sin vanliga rätt och gamla privilegier. Gång efter annan hävdar Rön Dahl att svenskarna brutit mot dessa löften när de genomförde försvenskningen efter det skånska krigets slut. Men om han läst litteraturen, skulle han ha sett att skåningarna år 1681 själva anhöll om "uniformiteten", d. v. s. svensk lag och svenska

guds tjänst, mot att bli uppsvenskade vid den svenska riksdagen. Genom sitt deltagande riksdagen fick den skånska befolkningen möjlighet att göra sin stämman hörd i det nya landet och tillivna i valfriad och upplysning.

I en enda fråga är jag enig med Uno Rön Dahl. Jag depar hans uppfattning om att barnen i de erövrade danska och norska provinserna bör få studera om provinshistoria vid sidan av rikshistorien. Sverige är ett land av provinser och bör förbli det. Skånes historia är intressant, eftersom den rymmer inom sig hela Nordens historia. Ett sakligt studium av denna historia — inte någon nidskrift som Rön Dahls bok — fostrar ungdomen i praktisk nordism och lär dem att läsa det förgångna utan partiskhet.

FÖRSVENSKNINGEN lärde skåningarna på korpsspråk. Han prigrav på det av sitt skriv men lyckades ändå rädda undan viktiga delar av den provinssiella egenarten. En tacksamhetens tanke bör man i detta sammanhang rikta till Lunds universitet, som en gång grundades för att befästmåla försvenskningen men som snart blev ett hålverk för kulturgenomslagen över sundet och en hård för studiet av skånskt språk, skånska historia och skånska traditioner — allt detta som skapar identitet och samhörighet med det förgångna.

Alf Åberg

Alf Åberg är krigshistoriker.

FRÅN SKÅNES ÖVERGÅNGSTID

ALLA HAR vi en lustgård i verkligheten och fantasin. Mia lustgård heter Svanebäck, en gård norr om Viken i nordvästra Skåne. Gården fick sitt namn av romantiska lantmätare under 1800-talet. Tidigare när mina förfäder tog den i besittning — de höll den till första världskrigets slut — hette den Svinnebäck, sannolikt efter den lilla bäcken som svinner i Öresund.

Roskildefredens år 1658 satt en av mina förfäder Truls Andersson på Svinnebäck. Han var skattebonde. Gården var hans egen. Hur klarade han nationalitetsskiftet? Hur bar han sig åt på en natt byta nationalitet från dansk till svensk? Jag ställde frågan till mig själv på 1830-talet i Lund, och den frågan förvandlade mig från släkttforskare till historiker.

Svaret på frågan måste jag söka i kyrkböcker och skattekataloger, i befallningsmäns skrivelser, i domböcker och indelningsprotokoll, och i dem hittade jag Truls Anderssons trygghets förankringar. Han hade för det första en stor släkt som spräckte sig inåt landet mot Fleninge och Strövelstorp. Han tillhörde vidare ett byalag längs kusten upp mot Lerberget, och detta byalag hade vrakbärgning som en av sina binärningar. Så snart ett handelsfartyg under en stormnatt gått på grund vid Svinbäckens rev, stack de ut med sina båtar och bärgade lasten. Godset staplade de på stranden, där den kunglige befallningsmannen räknade det, men en del av det förde de med väskan ut för egen del. Ett sådant agerande krävde helt klart god sammanhållning och passivitet för det fall befallningsmannen stod på kronans sida och inte föredrog att samarbeta med dem. Men bönderna varans vid lagarbete.

Den tredje av Truls Anders-

Hur det egentligen gick till när Skåne försvenskades är ett problem som fortfarande sysselsätter historikerna. Ett nytt arbete som emellertid lämnar mycket i övrigt att önska gör gällande att bestialiska svenskar å det grovsta misshandlade ädla skåningar.

Av ALF ÅBERG

sons förankringar var kyrkoherden i Väsby. Han var en fordrande man som krävde tionde och fittiga kyrkobesök. Men han kunde skriva och stod på böndernas sida som deras ombudsman inför myndigheterna. "Bönderna har kommit överens om att ljuga, och prästen stöder dem i deras otidiga beteende." Så klagar en uppsvensk skattekommissarie i det erövrade Skåne på 1690-talet, och han hade helt säkert rätt.

Släkten, byalaget och kyrkan — i dessa tre var Truls Anderssons trygghet förankrad. Hans gård blev aldrig indelad under rytteriet, och han slapp att ta befattning med någon bråkig uppsvensk eller tysk ryttare. Svinnebäck blev tillsammans med nio andra gårdar anslagen till fyren på Kullaberg. Bönderna på dessa gårdar måste under stora besvärigheter frakta upp kolen på öppna vagnar, den långa vägen från Mölle till spetsen på Kullen, där fyren stod.

NÄR KRIGET mellan Sverige och Danmark på nytt bröt ut år 1676, valde bönderna i Viken att ligga stilla. Någon snapphans blev Truls Andersson aldrig fast det fanns ett livaktigt snapphanskompani på Kullaberg. Men när han en krigshöst blev kommanderad på strandvakt vid Viken och snapphansarna kom i båtar, kastade han muskötter och sprang, kanske därför att han inte ville skjutas på landsmän men mest sannolikt därför att han inte ville ta ställning. Det kunde de fattiga

och egenomslösa göra som inte hade något att förlora, men inte han som hade hustru, barn och egen gård. Sverige och Danmark fick tvista om landet bäst de kunde — den lilla värld Truls Andersson tillhörde hade sin egen rätt, sin egen trygghet.

Sverige vann, och Truls' son Nils Trulsson gick i svensk tjänst och blev föreståndare för de bönder som höll fyren på Kullaberg vid liv. Det hände en hel del fartygskatastrofer längs kusten, och bönderna fick mycket att bestyra med bärgning av folk och gods. De främmande köpmännen klagade över att fyren var släckt under stormiga nätter, men fyringsbönderna svor på att den brann, och de svenska myndigheterna ställde sig på deras sida.

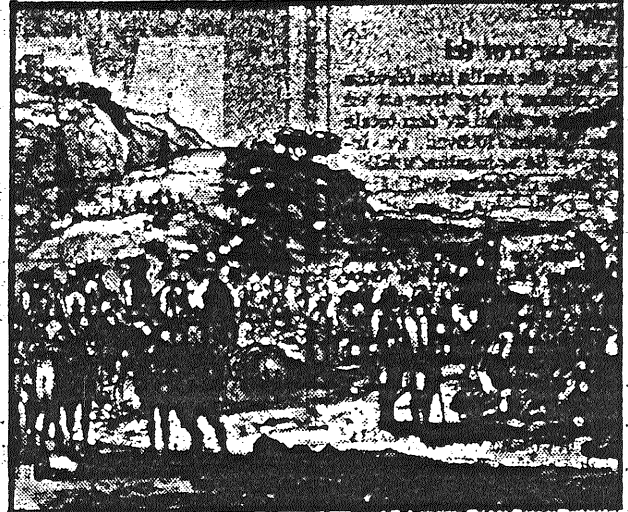
Nils Trulsson lärde sig att skriva svenska, och det är värt att minnas att svenska var det första språk som skåningarna lärde sig att skriva. Det var på svenska de inhämtade sina kunskaper i almanackor, psalmböcker och postillor. Det var detta svenska skriftspråk, deras första och enda litterära språk som gjorde dem till svenskar eller i varje fall till försvenskade skåningar.

DET VAR studiet av dessa förfäder som lärde mig att historien handlar om enskilda människor, deras strävanden, önskaningar och tro. Många forskare — både professionella och amatörer — har studerat Skånes försvenskning i akterna. De tycks i stort sett vara överens

om vad som skedde. Genom Roskildefreden förvandlades Skåne från ett danskt huvudland till ett svenskt gränsland. På ett helt annat sätt än Blekinge och Halland tillhörde Skåne det danska kultursamfundet. Det var den mäktiga skånska adeln som bar upp denna rikskultur. De skånska adelsmännen for ofta över Sundet. De hade egna hus i Köpenhamn. Flera av dem satt i den danska regeringen. Adeln var det enda privilegierade ståndet i provinserna. De andra tre stånden saknade politiska rättigheter och hade ingen närmare kontakt med den danska huvudstaden eller kulturen. De kände sig i första hand som skåningar.

Förakarna har också — var och en inom sitt område — visat vilka vägar de svenska myndigheterna valde för att försvenska sina nyförvärvade undersåtar. De flesta anser att försvenskningen på det hela taget var fullbordad på 1690-talet. Slutåret sätter somliga till år 1698, då Karl XII gav tillstånd till att skåningar fick bli ryttare vid de båda regementen som fanns i provinserna.

Det var därför med stor förvåning man lyssnade till ett TV-program den 25 november, där några s.k. amatörforskare gjorde gällande att Skånes försvenskning pågick ända fram till våra dagar och tydligen ännu pågår. Och detta trots att skåningarna nu i 300 år sänt sina representanter till den svenska riksdagen och suttit i svenska regeringar med den från ända

En episod från snapphanekriget tecknad av Johan Fredrik Lemke.

sedan 1800-talets början! Man talade om Karl XIs grymhet mot den skånska befolkningen under snapphanekriget men glömde bort hans generalguvernör Rutger von Ascheberg som efter kriget framgångsrikt genomförde sitt program att genom "mildhet och moderation" göra skåningarna lika sina uppsvenska landsmän inte bara till språk och yttre sedvänjor utan också till sinne och tänkesätt, som han själv skrev en gång.

ANNU MER förvånad blir Skåneforsaren, när han tar del av Uno Rön Dahls nyutkomna stora bok *Skåneland utan forskning* (Lagerblads förlag, Karlshamn 1981). Rön Dahl som i det civila är kriminalkommissarie i Kristianstad har klart understrukt tendensen i sin bok genom underrubriken: "Om kungahusens och den svenska överklassens folkdråp och kulturskövling i Skåneland."

All forskning — akademisk eller amatörmässig — är värd respekt så länge den bygger på källforskning och fakta, men Rön Dahls bok har inte sådana kvalifikationer. Den hänvisar till fem tilltryckta sidor med Skånelitteratur, men själv tycks han inte ha läst och utnyttjat dessa böcker. Han är världslös med sina uppgifter och överdriver våldsamt alla siffror.

Rön Dahl hävdar att ett m. eller mindre konstant folkuppror förekom i Skåne, Halland och Blekinge under tiden 1658—1720. Han beräknar att omkring 30 000 personer fick sätta livet till under motståndskampen och att ytterligare 30 000 "tvångsrekryterades" till de svenska trupperna i de ockuperade länderna på andra sidan Östersjön. Och som kulmen på dessa hjälpsväckande påståenden tillägger han att den svenska krigsmakt "med ti-

den" kom att till sin bestå av över 30 procent ländare".

Den danske professorn Fabricius har i sin bok *Övergång* gjort gällande mellan 10 000 och 20 000 ar efter det skånska kriget flyttade över till Danmark visat i min bok "N blev svensk", är det mycket överdrivna och på felaktiga premisser hindrar inte Rön Dahl helt framtida påståenden att i miljoner efter kriget to flykt till Danmark.

RÖNDAHL'S bok är främst hatskrift mot svensk framställs som ett röva gjort sig skyldigt till och kulturförtryck. De som bar skulden till all beterna under de skånska. Danskarnas betydelse anportunda. När de Kristianstad i augusti de danska soldaterna plundra gåden under mar, men, säger Rön Dahl, let såg till att plundrade drabbade "svensktars ras sympatisörer". Att tid efter sina seder bruk vara en plikt för honom inte för Rön Dahl använder sig av Genévtionen år 1949 angående fångars behandling för ma Karl XIs behan krigsåren 170 år tidig

I Roskildefreden är ranterades skåningarna skulle få behålla sin va och gamla privilegier. ter annan hävdar Rön svenskarne brutit mot löften när de genom svenskingen efter det krigets slut. Men om litteraturen, skulle ha att skåningarna år 18 anhöll om "undför d.v.s. svenskt lag, och

ÅNES ÖVERGÅNGSTID

egentligen gick till när Skåne försvenskades är ett problem tfarande sysselsätter historikerna. Ett nytt arbete som id lämnar mycket i övrigt att önska gör gällande att ka svenskar å det grövsta misshandlade ädla skåningar.

Av ALF ÅBERG

var kyrkoher ur en fordran- tionde och Men han stod på bönderas embuds- eterna. "Bön- överens om sten stöder a betende."

och egendomslösa göra som inte hade något att förlora, men inte han som hade hustru, barn och egen gård. Sverige och Danmark fick tvista om landet bäst de kunde — den lille värld Truls Andersson tillhörde hade sin egen rätt, sin egen trygghet.

Sverige vann, och Truls' son Nils Trulsson gick i svenskt tjänst och blev föreståndare för de bönder som höll fyren på Kullaberg vid liv. Det hände en hel del fartygskatastrofer längs kusten, och bönderna fick mycket att bestyra med bärning av folk och gods. De främmande köpmännen klagade över att fyren var släckt under stormiga nätter, men fyringsbönderna svar på att den brann, och de svenska myndigheterna ställde sig på deras sida.

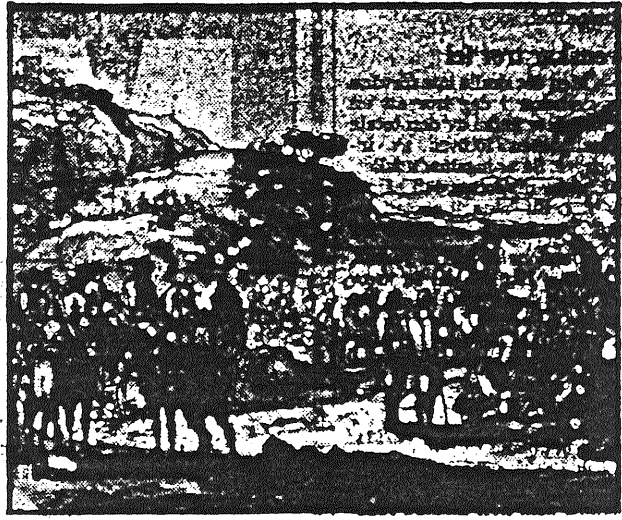
Nils Trulsson lärde sig att skriva svenska, och det är värt att minnas att svenska var det första språk som skåningarna lärde sig att skriva. Det var på svenska de inhämtade sina kunskaper i almanackor, psalmböcker och postillor. Det var detta svenska skriftspråk, deras första och enda litterära språk som gjorde dem till svenskar eller i varje fall till försvenskade skåningar.

DET VAR studiet av dessa förfäder som lärde mig att historien handlar om enskilda människor, deras strävanden, önskaningar och tro. Många forskare — både professionella och amatörer — har studerat Skånes försvenskning i aktarna. De tycks i stort sett vara överens

om vad som skedde. Genom Roskildefreden förvandlades Skåne från ett danskt huvudland till ett svenskt gränsland. På ett helt annat sätt än Blekinge och Halland tillhörde Skåne det danska kultursamfundet. Det var den mäktiga skånska adeln som bar upp denna rikskultur. De skånska adelsmännen för ofta över Sundet. De hade egna hus i Köpenhamn. Flera av dem fött i den danska regeringen. Adeln var det enda privilegierade ståndet i provin- sen. De andra tre stånden saknade politiska rättigheter och hade ingen närmare kontakt med den danska huvudstaden eller kulturen. De kände sig i första hand som skåningar.

Forskarna har också — var och en inom sitt område — visat vilka vägar de svenska myndigheterna valde för att försvenska sina nyförvärvade undersåtar. De flesta anser att försvenskningen på det hela taget var fullbordad på 1690-talet. Slutåret sätter somliga till år 1693, då Karl XII gav tillstånd till att skåningar fick bli ryttare vid de båda regementen som fanns i provinsen.

Det var därför med stor förväning man lyssnade till ett TV-program den 25 november, där några a.k. amatörforskare gjorde gällande att Skånes försvenskning pågick ända fram till våra dagar och tydligtvis ännu pågår. Och detta trots att skåningarna nu i 300 år sänt sina representanter till den svenska riksdagen och suttit i svenska regeringar med den ära ända

En episod från snapphanekriget tecknad av Johan Fredrik Lemke.

sedan 1800-talets början! Man talade om Karl XI:s grymhet mot den skånska befolkningen under snapphanekriget men glömde bort hans generalguvernör Rutger von Ascheberg som efter kriget framgångsrikt genomförde sitt program att genom "mildhet och moderation" göra skåningarna lika sina uppsvenska landsmän lika sina uppsvenska landsmän inte bara till språk och yttre sedvänjor utan också till sinne och tänkesätt, som han själv skrev en gång.

ÄNNU MER förvånad blir Skåneforskaren, när han tar del av Uno Rönndahls nyutkomna stora bok *Skåneland utan forskning* (Lagerblads förlag, Karlshamn 1981). Rönndahl som i det civila är kriminalkommissarie i Kristianstad har klart understrukit tendensen i sin bok genom underrubriken: "Om kungahusens och den svenska överklassens folkdrap och kulturskövning i Skåneland."

All forskning — akademisk eller amatörmässig — är värd respekt så länge den bygger på källforskning och fakta, men Rönndahls bok har inte sådana kvalifikationer. Den hänvisar till fem tåtryckta sidor med Skånelitteratur, men själv tycks han inte ha läst och utnyttjat dessa böcker. Han är världlös med sina uppgifter och överdriver våldsamt alla siffror.

Rönndahl hävdar att ett me. eller mindre konstant folkuppror foretois i Skåne, Halland och Blekinge under tiden 1658—1720. Han beräknar att omkring 30 000 personer fick sätta livet till under motståndskampen och att ytterligare 30 000 "tvångsrekryterades" till de svenska trupperna i de ockuperade länderna på andra sidan Östersjön. Och som kulmen på dessa häpnadsväckande påståenden tillägger han, att den svenska krigsmaktigen "med ti-

den" kom att till sin numerär bestå av över 30 procent "skåneländare".

Den danske professorn Knud Fabricius har i sin bok *"Skånes Övergång"* gjort gällande att mellan 10 000 och 20 000 skåningar efter det skånska krigets slut flyttade över till Danmark. Som jag visat i min bok *"När Skåne blev svenskt"*, är dessa siffror mycket överdrivna och bygger på felaktiga premisser. Detta hindrar inte Rönndahl från att helt framt påstå att 15 000 "familjer" efter kriget tog sin tillflykt till Danmark.

RÖNDAHL'S bok är framför allt en hatskrift mot svenskarna. De framställs som ett rövarfolk som gjort sig skyldigt till folk mord och kulturförtryck. Det var de som bar skulden till alla gräslig- heterna under de skånska krig- en. Danskarna betedde sig helt annorlunda. När de stormat Kristianstad i augusti 1678 fick de danska soldaterna rätt att plundra staden under tre timmar, men, säger Rönndahl, be- fället såg till att plundringen bara drabbade "svenskarna och de- ras sympatisörer". Att döma var tid efter sina seder brukar anses vara en plikt för historikern, men inte för Rönndahl. Han använder sig av Genévekonven- tionen år 1949 angående krigs- fångars behandling för att fördöma Karl XI:s behandling av krigsfångar 270 år tidigare.

I Roskildefreden år 1658 ga- ranterades skåningarna att de skulle få behålla sin vanliga rätt och gamla privilegier. Gång ester annan hävdar Rönndahl att svenskarna brutit mot dessa löften när de genomförde försvenskningen efter det skånska krigets slut. Men om han läst litteraturen, skulle han ha sett att skåningarna år 1681 själv anhöll om "uniformiteten" d. v. s. svensk lag och sys- saka-

gudstjänst, mot att bli represen- terade vid den svenska riksdagen. Genom sitt deltagande riksdagen fick den skånska be- folkningen möjlighet att göra sin stämman hörd i det nya landet och tillväxa i värdnad och up- lysning.

I en enda fråga är jag enig med Uno Rönndahl. Jag delar hans uppfattning om att barren i de erövrade danska och norska provinserna bör få studera sin hembygds historia vid sidan av rikshistorien. Sverige är ett land av provinser och bör förbli det. Skånes historia är intressant, eftersom den rymmer inom sig hela Nordens historia. Ett sakligt studium av denna historia — inte någon nidskrift som Rön- dahls bok — fostrar ungdomen i praktisk nordism och lär dem att läsa det förgångna utan partiskhet.

FÖRSVENSKNINGEN är de skåningen ett kompromiss. Han präglav sig det av sig själv men lyckades ändå rädda ut sin väsentliga delar av den provin- siella egenarten. En tackam- bens tanke bör man i detta sammanhang rikta till Lunds universitet, som en gång gån- dades för att betämlja för- svensknigen men som snart blev ett dåverk för kulturge- menaskapen över sundet och en hård för studiet av skånskt språk, skånska historia och skånska traditioner — allt detta som skapar identitet och sambörig- het med det förgångna.

Alf Åberg
Alf Åberg är krigshistoriker.